

МОДИФІКАЦІЯ ІМЕННОЇ ФРАЗИ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

УДК 811.111'364(09)

Дар'я Вольницька (Житомир, Україна)

У статті розглянуто структурні компоненти іменної фрази англійської мови, зокрема її модифікуючі елементи. Дослідження ґрунтується на реченнях, фразах сучасної англійської мови. Використовуючи останні доробки у царині генеративної граматики, у розвідці проілюстровані приклади з різними типами модифікаторів іменної фрази у світлі теорії Х-штрих.

Ключові слова: іменна фраза, модифікатор, модифікація, премодифікатор, ядро, постмодифікатор.

The article deals with the structural components of Noun Phrase (NP) namely types of modifiers in Modern English. The investigation presents basic kinds of Noun Phrase modifiers, their classification. The author reveals main structural components of NPs in English basing on the recent investigations. The research highlights modifiers of NP and the results of the analysis are interpreted according to the to-date generative theory – X-bar theory.

Key words: noun phrase, modifier, modification, premodification, head, postmodification.

Останні десятиліття характеризуються посиленням інтересом сучасних лінгвістичних студій до розвідки іменної фрази, оскільки, на відміну від дієслівної фрази, іменна фраза є малодослідженою. Більшість лінгвістів схильні до думки, що іменна фраза є комплексною конструкцією. Структурні та функціональні особливості іменних фраз проаналізовані у світлі різних теоретичних підходів: типологічного F. Plank [17], функціонального J. Rijkoff [21] та генеративного A. Alexiadou, L. Haegeman & M. Stavrou [2]. Розглядаючи іменну фразу, її структуру, варто звернути особливу увагу на модифікуючі елементи, а тому **метою** нашої розвідки є аналіз модифікаторів іменної фрази крізь призму сучасних генеративних надбань, а саме теорії Х-штрих. Відповідно до поставленої мети можуть бути визначені такі **завдання**: висвітлити дефініції основних компонентів модифікації та цього явища зокрема, проаналізувати структуру та функції модифікації, проілюструвати на прикладах модифікацію іменної фрази сучасної англійської мови.

Іменна фраза відіграє важливу роль у побудові речень. Низка лінгвістів дискутують навколо дефініції іменної фрази. Так, наприклад, George Yule дефінує іменну фразу як таку, у якій головне слово представлене іменником і виконує функцію підмета чи додатка [23]. Аналізуючи структуру іменної фрази, К. Бейкер досліджує індивідуальні модифікатори, зазначаючи, що вони як і комплєменти, можуть слідувати за головним словом, тобто ядром фрази [3]. Х. Джексон висуває гіпотезу, що усі можливі елементи здатні комбінуватися в єдину іменну фразу [14]. Зважаючи на точку зору Х. Джексона, формула структури іменної фрази є наступною [14]:

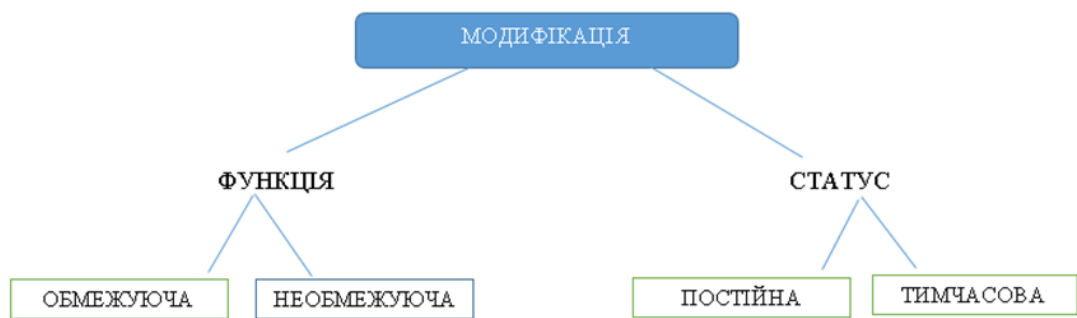

Рис. 1 Структура іменної фрази за Х. Джексоном

Згідно моделі Х. Джексона іменна фраза складається з премодифікації, ядра, постмодифікації [14]. В іменній фразі наявність ядра є обов'язковою, у той час як премодифікація та постмодифікація є факультативними.

Прості іменні фрази з ядрами іменниками, займенниками чи числівниками можуть модифікуватися різними детермінантами (**determiner**), у свою чергу складна іменна фраза включає премодифікацію (**premodification**), ядро-іменник (**head-noun**) і постмодифікацію (**postmodification**). Слід зауважити, що іменні фрази є синтаксичною категорією не лише англійської мови, але і кожної мови світу в цілому. Опис іменної фрази у традиційній граматиці є безпосередньо тим, що Н. Gleason називає слот-філлер технікою (**slot-and-filler technique**), де іменна фраза може мати величезну кількість слотів та позицій з відповідним філлером [10].

Модифікація в англійській мові має свою структуру та компоненти. Проілюструємо це у вигляді діаграми.

Рис. 2 Структура модифікації в англійській мові

В цілому модифікація – це важливий граматичний інструментарій для опису і розширення певної фрази, речення [8]. Типовою моделлю структурної побудови іменної фрази є «**determiner+premodifier+head+postmodifier**». Хоча детермінант і премодифікатор передують головному слову-ядру, їх ролі в іменній фразі різні. Детермінант пов'язаний лише з референційним значенням (**referential meaning**) ядра фрази, у той час як премодифікатор – з інгерентними якостями (**inherent qualities**) головного слова фрази. Зважаючи на функцію модифікації, модифікатори в іменних фразах можуть бути обмежуючими (**restrictive**) та необмежуючими (**non-restrictive**) [18]. Особливо цей поділ стосується релятивних клауз. В цілому обмежуючий модифікатор стосується внутрішніх характеристик іменних фраз, у той час як необмежуючий модифікатор додає лише деяке пояснення. Обмежуючий модифікатор допомагає ідентифікувати ядро та вказати обмеження на референцію ядра, надає більш просодичну виразність. Наприклад: (1) *The trees in your garden are beautiful*. Необмежуючий модифікатор надає додаткову інформацію ядру, але вона не є важливою для його ідентифікації. Наприклад: (2) *The book, which you gave me yesterday, is very nice*.

У генеративній граматиці існує певний різнобій у термінології, що стосується модифікації. Так, наприклад Е. Редфорд вважає, що ад'юнкт (**adjunct**) є еквівалентом до терміну модифікатор (**modifier**), який Р. Хадлстон використовує у своїх роботах [13; 20].

Модифікація в структурі іменної фрази може бути постійною (**permanent**) та тимчасовою (**temporal**) [18]. Постійний статус модифікації позначає референцію до характерних особливостей ядра. Наприклад: (3) *an honest man*; (4) *an easy-going woman*. У прикладі (3) представлено іменну фразу *an honest man*, з ад'єктивною модифікацією, де атрибутив *honest* модифікує іменник *man*. Проілюструємо приклад крізь призму теорії X-штрих, наслідуючи Е. Редфорд, який використовує наступні правила [20]:

$X'' \sim X', (YP) \text{ (Specifier Rule) } -(A)$

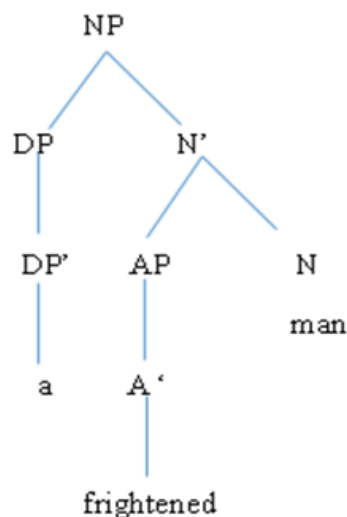
$X' \sim X', (YP) \text{ (Adjunct Rule) } -(B)$

$X' \sim X, (YP)^* \text{ (Complement Rule) } -(C)$

Рис. 3 Іменна фраза з постійною модифікацією

На відміну від постійної модифікації, тимчасова є презентацією лише темпоральних ознак. Наприклад: (5) *A frightened man (=A man who is frightened)*.

Рис. 4 Іменна фраза з тимчасовою модифікацією

Структурно приклади (3) і (5) не відрізняються, але їх семантичне навантаження є різним. Так, *an honest man* ілюструє якості характеру чоловіка, які є постійними. У свою чергу *a frightened man* репрезентує темпоральний стан чоловіка, який є наляканий у силу певних обставин.

Модифікатори в англійській мові надають граматичну чи лексичну інформацію про інше слово у реченні. В цілому англійська мова має два типи модифікації: ад'єктивну (**adjective**) та адвербіальну (**adverbial**) [11]. Однак деякі іменники та препозиційні фрази також можуть виконувати функцію модифікуючих елементів.

Сучасна англійська мова характеризується тенденцією широкого вживання премодифікаторів. Згідно А. Downing та Р. Locke премодифікатор – це елемент, що відповідає за опис чи класифікацію референта [8]. Премодифікатори можуть описувати об'єктивні якості (*the small chair*) та суб'єктивні якості (*a very interesting offer*) [16]. Зазвичай премодифікатори описують інгерентні, відносно постійні, атрибути певного явища. У більшості випадків премодифікатори реалізуються ад'єктивними фразами, але наявні й інші види фраз та клауз. Премодифікатори в англійській мові є більш фразовими, а ніж клаузальними. Зважаючи на вище згадане, ми робимо висновок, що премодифікатори є:

- атрибутивні (**attributive**): напр. (6) *a special offer*; (7) *an international project*;
- дієприкметникові (**participial adjectives**): напр. (8) *bought car*; (9) *hidden treasure*;
- іменні (**nouns**): напр. (10) *the nurse strike*; (11) *the police affair*;
- клаузальні: напр. (12) *a do-it-yourself card*.

На відміну від премодифікаторів, постмодифікатори можуть бути клаузальними (фінітні релятивні клаузи, нефінітні дієприкметникові клаузи, то-клаузи) чи фразовими (препозитивні фрази і апозитивні іменні фрази). Порівнюючи з премодифікаторами, структура постмодифікаторів є більш розширеною. Це спричинено перш за все інформаційною навантаженістю, яку експлікують постмодифікатори, що можуть мати вбудовані фрази та клаузи у своїй структурі. Існують різні класифікації постмодифікаторів, однак у нашій розвідці ми зупинилися на найтипівішій з них [22].

Рис. 5 Класифікація постмодифікаторів

Розглянемо декілька прикладів, ґрунтуючись на вище згаданій класифікації [22].

Уточнювачі:

- обмежуючі релятивні клаузи: (13) *The women who wear/are wearing black dresses*;

- ing-клауза: (14) *the man in a grey raincoat sitting in the American Bar*;
- препозиційна фраз: (15) *The women with black dresses*;
- ад'єктивна фраз: (16) *The women eager to do it*;
- адвербіальна фраз: (17) *The students there*.

Комплементи:

- препозиційна фраз: (18) *the ruins of Greece*;
- клауза: (19) *her suggestion that we should come*;
- інфінітивна клауза: (20) *the man to love*.

Апозитиви:

- іменна фраз: (21) *Peter, the school teacher*;
- обмежуюча релятивна клауза: (22) *His opinion, which is really unnecessary*;
- апозитивна that-клауза: *His opinion, that we should be serious*.

Модифікатор в іменній фразі розташований якнайближче до модифікованого слова, але у деяких контекстах поділ його на дві частини є релевантним. Така модифікація називається переривистою (**discontinuous**). Р. Квірк стверджує, що постмодифікатори у складній іменній фразі більш схильні до відокремлення від ядра [18]. У свою чергу Е. Кайзер наголошує на відділенні препозиційних фраз від іменної фрази [15]. Переривиста модифікація часто використовується з метою уникнення неясності у реченнях. Наприклад: (20) *There is no result for us of any exercises*. Отже, згідно Д. Байбер та Р. Квірк переривиста модифікація репрезентована у вигляді комплексних іменних фраз, конституенти якої розірвані проміжною фразою [4; 18].

Підсумовуючи вище зазначене, варто підкреслити, що модифікація в сучасній англійській мові є багатогранним явищем, оскільки різні лінгвістичні студії застосовують різний понятійний апарат за для аналізу цього поняття. Нами було досліджено лише окремі типи модифікацій, однак вважаємо, що іменна фраз з модифікуючими елементами, знаходиться у фокусі розвідки сучасної

граматики. Ґрунтуючись на дослідженнях генеративної граматики, вбачаємо подальшу перспективу розгляду іменної фрази саме у світлі новітніх генеративних теорій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Abney S. The English noun phrase in its essential aspect [Електронний ресурс] / S. Abney. – 1987. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.vinartus.com/spa/87a.pdf>.
2. Alexiadou A. Noun Phrase in the Generative Perspective / A. Alexiadou, L. Haegeman, M. Stavrou. – Berlin: Walter de Gruyter, 2007. – 665 p.
3. Baker C. L. English Syntax / C. L. Baker. – Cambridge, MA: M.I.T. Press, 1995. – 560 p.
4. Biber D. Noun phrase modification / D. Biber, J. Grieve, G. Iberri-Shea // One Language, Two Grammars? Differences between British and American English / D. Biber, J. Grieve, G. Iberri-Shea. – Cambridge: University Press, 2009. – P. 182–193.
5. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax / N. Chomsky. – Cambridge, Mass.: M.I.T. Press, 1965. – 251 p.
6. Chomsky N. The Minimalist Program / N. Chomsky. – Cambridge, Mass.: M.I.T. Press, 1995. – 420 p.
7. Crystal D. Rediscover Grammar / D. Crystal. – UK: Longman Pearson, 2004. – 253 p.
8. Downing A. A University Course in English Grammar / A. Downing, P. Locke. – New York: Prentice Hall, 1992. – 640 p.
9. Fries P. Post nominal modifiers in the English noun phrase / P. Fries // The clause in English. In honour of Rodney Huddleston / P. Fries. – Amsterdam: John Benjamins, 1999. – P. 93–110.
10. Gleason H. A. Linguistics and English Grammar / H. A. Gleason. – Orlando: Holt, Rinehart and Winston, 1965. – 519 p.
11. Gómez I. P. Nominal Modifiers in Noun Phrase Structure: Evidence from Contemporary English / I. P. Gómez. – Spain: Universidade de Santiago de Compostela, 2010. – 377 p.
12. Haan de P. Postmodifying clauses in the English noun phrase. A corpus-based study / Peter de Haan. – Amsterdam: Rodopi, 1989. – 230 p.
13. Huddleston R. Introduction to the Grammar of English / R. Huddleston. – Cambridge: University Press, 1984. – 483 p.
14. Jackson H. Analysing English: An Introduction to Descriptive Linguistics / H. Jackson. – Oxford: Pergamon Press, 1982. – 160 p.
15. Keizer E. The English Noun Phrase / E. Keizer. – Cambridge: University Press, 2007. – 394 p.

16. Nelson G. An Introduction to English Grammar / G. Nelson, S. Greenbaum. – NY: Routledge, 2013. – 292 p.
17. Plank F. Noun Phrase Structure in the Languages of Europe / F. Plank. – Berlin: Walter de Gruyter, 2003. – 846 p.
18. Quirk R. A Comprehensive Grammar of the English Language / R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvik – L., N. Y. : Longman, 1985. – P. 59-99, 375-405
19. Radford A. Linguistics. An Introduction. / [A. Radford, M. Atkinson, D. Britain та ін.]. – Cambridge: University Press, 2009. – 451p.
20. Radford A. Transformational Grammar: A First Course / A. Radford. – New York: Cambridge University Press, 1988. – 625 p.
21. Rijkhoff J. The noun phrase / J. Rijkhoff. – New York: Oxford University Press, 2002. – 440 p.
22. Rodriguez-Navarro L. Q. Verb phrases and Noun phrases in English: a parallel approach [Електронний ресурс] / L. Q. Rodriguez-Navarro – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ugr.es/~lquereda/VPvs%20NP.pdf>
23. Yule G. Oxford Practice Grammar Advanced With Answers / G. Yule. – Oxford: Oxford University Press, 2006. – 288 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Дар'я Вольницька – аспірантка кафедри англійської філології та перекладу ННІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: історія англійської мови, генеративна граматики, синтаксис англійської мови.